

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจ ได้ก่อผลกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนไทยอย่างรุนแรงและกว้างขวาง สถานประกอบการต่างๆ เลิกกิจการเป็นจำนวนมาก อัตราการว่างงานเพิ่ม ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จำนวนคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมส่งผลกระทบต่อระดับความหวาดกลัว และความรู้สึกไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จากสถิติคดีอาญาทั่วประเทศเปรียบเทียบกับจากสถิติคดีอาญาในปี พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2551 ซึ่งให้เห็นถึงความรุนแรงของอาชญากรรมเพิ่มขึ้น โดยพบว่า คดีชีวิต ร่างกาย และ เพศ (Crimes against Person) ที่ได้รับแจ้ง 29,381 คดี เพิ่มขึ้นเป็น 34,787 คดี คดี อุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ (Violent Crime) ที่ได้รับแจ้ง 8,400 คดี ลดลงเป็น 8,258 คดี คดี ประทวนร้ายต่อทรัพย์สิน (Property of crimes) ที่ได้รับแจ้ง 55,688 คดี เพิ่มขึ้นเป็น 68,334 คดี คดีที่น่าสนใจ (Interesting Crimes) 35,557 คดี เพิ่มขึ้นเป็น 43,450 คดี และคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย (Victimless Crimes) ที่ได้รับแจ้ง 311,008 คดี เพิ่มขึ้นเป็น 380,306 คดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : 2551) สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจน ให้ความช่วยเหลือประชาชน ในการขจัดหรือบรรเทาปัญหาสังคมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในอดีตที่ผ่านมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมาตลอด ยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวเน้นการเสริมสร้างองค์การตำรวจลักษณะปิด โดยทำหน้าที่ป้องกันปราบปราม อาชญากรรมได้ตามลำพัง เน้นการใช้ยุทธวิธีตำรวจแบบจารีตประเพณี ได้แก่ การตรวจท้องที่ ตู้ยาม การตั้งจุดตรวจ และการระดมกำลังออกปราบปรามอาชญากรรม ด้วยเหตุนี้เองสรรพกำลังและทรัพยากรต่างๆ ในยุคนั้นจึงถูกทุ่มเทเข้าไปในด้านการปฏิบัติการสืบหาข่าวและติดตามจับกุมหลังเกิดเหตุเป็นหลัก เพื่อปราบปรามให้คนร้ายหรือเหล่ามิจฉาชีพที่ก่ออาชญากรรมทั้งหลายหมดสิ้นไปโดยเร็ว แต่ปรากฏว่าความพยายามดังกล่าวได้ผลเพียงในระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนร้าย ซึ่งถือได้ว่ามาครการ ดังกล่าวเป็นการตั้ง

รับมากกว่าการรุกและอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดที่ว่า “อาชญากรรมเป็นปัญหาของตำรวจ ที่จะต้องแก้ไขแค่เพียงหน่วยเดียว” ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกห่างเหินตำรวจ พวกเขารู้สึกไม่สนใจ ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่สนับสนุนกิจการของตำรวจเท่าที่ควร โดยถือว่ามีใช้ธุระหรือไม่ใช้หน้าที่ นอกเสียจากว่าอาชญากรรมหรือปัญหาต่างๆ จะได้เกิดขึ้นกับคน หรือคนที่ตนรู้จักเท่านั้น (กรมตำรวจ, 2540 : 3)

ด้วยเหตุนี้การข่าวหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับที่หลบซ่อน หรือแหล่งมั่วสุม ตลอดจนแผนการก่ออาชญากรรมของคนร้ายยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การสืบสวนจับกุมหรือการป้องกันปราบปรามของตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงส่งผลให้การป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตามภารกิจและความรับผิดชอบของตำรวจ ไม่สามารถลดลงจนถึงระดับที่สังคมยอมรับได้ นอกจากนั้นแล้วมาตรการที่ใช้ในการปราบปรามดังกล่าวยังเป็นเพียงการแก้ไขที่ปลายเหตุ เป็นวิธีการที่นำมาใช้หลังจากมีเหตุเกิดขึ้นแล้ว ฉะนั้น เมื่ออาชญากรรมเกิดขึ้น แม้จะสามารถจับกุมได้ในภายหลังก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าเกิดความสงบสุขในสังคมหรือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างแท้จริง การแสวงหาความร่วมมือนั้นน่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็นอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตอยู่ เพราะคนเราไม่สามารถที่จะประกอบกิจกรรมการทำงานได้ทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้ารงชีวิตประจำวัน หรือการประกอบอาชีพใดๆ ก็ตาม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันและกันทั้งสิ้น เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานของตำรวจซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพราะการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำรวจในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างดี ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนการดำเนินงานในด้านนี้อาจล้มเหลวได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานรวมถึงประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนในการร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงาน และติดตามผลเพื่อแก้ปัญหาของประชาชนและชุมชน การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในปัจจุบันเป็นกระแสหลักของชุมชนในปัจจุบัน เช่นเดียวกับกระแสการปกครองในระบบประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และการคมนาคมขนส่งสะดวกรวดเร็วทำให้

โลกร้อยเรียงเข้าด้วยกัน สำหรับในส่วนของ การป้องกันอาชญากรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มี กลยุทธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทที่มากขึ้นใช้เป็นกระดุมแม่เหล็กในประเทศอย่าง เป็นระบบ ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนและเป็นการให้ความสำคัญกับชุมชน เป็น แนวทางเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง และสามารถช่วยตนเองได้ งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ต้อง อาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะชุมชนที่ถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญ ในการสนับสนุนนโยบายการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของ สถานีตำรวจภูธรราชบุรีจึงได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย โครงการการประนีประนอมข้อพิพาทในหมู่บ้าน โครงการฝึกอบรมประชาชนอาสา (ตำรวจบ้าน) โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ความรู้เรื่องกฎหมาย ทั่วไป และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อ ก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน ซึ่งการดำเนินการตามโครงการ ดังกล่าวที่ผ่านมา ยังไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการต่าง ๆ ที่วาง ไว้ เนื่องจากประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการยังมีส่วนร่วมไม่มาก การดำเนินการตามโครงการ ไม่มีความต่อเนื่อง ผู้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เป็นประชาชนกลุ่มเดิม ดังนั้นหากต้องการที่จะ พัฒนางานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพแล้วจำเป็นต้องรู้เหตุและปัจจัยของ ปัญหา รวมทั้งแนวทางหรือวิธีการที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามโครงการของ งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ดังนั้นในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบงานด้านนี้จึงเห็นว่าการศึกษา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ในการปรับปรุง โครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนด ไว้และก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจและประชาชน เกิดความเข้าใจใน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

คำถามการศึกษา

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์อยู่ในระดับใด
2. มีวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของ

สถานีตำรวจภูธรราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาวิธีการในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ หมู่บ้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์อำเภอราชบุรี จำนวน 5 หมู่บ้าน คือ บ้านมะยาง บ้านมะอี บ้านแก่น้อย บ้านก้างปลา และบ้านหนองปิง
2. ขอบเขตด้านประชากร
  - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์จาก 5 หมู่บ้าน จำนวน 205 คน (สถานีตำรวจภูธรราชบุรี : 2551 : 10) และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสถานีตำรวจภูธรราชบุรี จำนวน 12 คน
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ดังนี้

  - 3.1 โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย
  - 3.2 โครงการการประนีประนอมข้อพิพาทในหมู่บ้าน
  - 3.3 โครงการฝึกอบรมประชาอาสา (ตำรวจบ้าน)
  - 3.4 โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ทำการศึกษาในระหว่างเดือนตุลาคม 2552 – เมษายน 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ลักษณะของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์สถานีตำรวจภูธรราชบุรี ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมแนวทางในการป้องกันชีวิต ทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น การชักชวนประชาชนในหมู่บ้านให้ร่วมกันป้องกันเหตุร้ายกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การแจ้งเบาะแสการกระทำผิดและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน

การรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วม โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย การเข้าร่วมโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัยด้วยความสมัครใจ การปรึกษากับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน

2. โครงการประนีประนอมข้อพิพาทในหมู่บ้าน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย เต็มใจที่จะเข้าร่วมประนีประนอมข้อพิพาทเมื่อมีการร้องขอจากทุกฝ่าย พร้อมจะแนะนำและให้คำปรึกษาด้านกฎหมายเบื้องต้นกับทุกคนที่มาปรึกษา วางตัวเป็นกลางในการประนีประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้น การส่งเสริมให้ชุมชนมีการบริหารจัดการปัญหาภายในชุมชนได้ด้วยตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ประนีประนอมข้อพิพาทโดยยึดหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม

3. โครงการฝึกอบรมประชาอาสา (ตำรวจบ้าน) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของตำรวจบ้านให้ผู้อื่นรับทราบ การดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การวางแผนป้องกันปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินร่วมกับตำรวจ การดูแลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน การหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของโครงการตำรวจบ้าน การตั้งด่านตรวจร่วมกับตำรวจ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์งานตำรวจบ้าน การจับกุมผู้กระทำความผิด การร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการตำรวจบ้านและมีความมั่นใจในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

4. โครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมตามที่ตำรวจจัดขึ้น การวางแผนร่วมกับตำรวจในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม การเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนแก่ตำรวจ การยินดีที่จะเป็นพยานในฐานะที่เป็นผู้เห็นเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายกับตำรวจ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตำรวจจัดขึ้นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม การช่วยเหลือตำรวจในการจับกุมคนร้ายเมื่อได้รับการร้องขอ การสืบหาข่าวเกี่ยวกับคนร้ายร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและการออกตรวจท้องที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ตำรวจ หมายถึง บุคคลที่เข้ารับราชการสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยในการศึกษาครั้งนี้คือตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ชุมชน หมายถึง หมู่บ้านหรือกลุ่มคนที่อยู่รวมกันในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยในการศึกษาครั้งนี้คือในเขตพื้นที่อำเภอราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เข้าร่วมโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจของ สถานีตำรวจภูธรราชบุรี ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ในที่นี้มีจำนวน 12 ราย

ประโยชน์การศึกษา

ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นแนวทาง ในการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนกับ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานีตำรวจภูธรราชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ในการ
วางแผนการพัฒนาระบบการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น